

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-27239794-010.06.02-5/71
Konu : Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetin
Önlenmesi

10.01.2023

GENELGE
NO: 154/2

Aile içi ve kadına karşı şiddet eylemlerine ilişkin soruşturmaların yürütülmesi ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasında yol gösterici olması amacıyla 17.12.2019 tarihli ve 154/1 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması” konulu Genelgenin güncellenmesinde fayda bulunduğu değerlendirilmiştir.

Anayasanın 10 uncu maddesinde; kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, Devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olduğu ve bu maksatla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı düzenlenmiştir. Anayasanın 41 inci maddesinde de ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasında eşitliğe dayandığı, Devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alması ve teşkilatı kurması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 sayılı Kanunda, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ile bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak koruyucu ve önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş, bu tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek hizmetlerine yer verilmiştir.

Aile içi ve kadına karşı şiddetle etkin mücadele; amaca uygun mevzuat düzenlemeleri ile bu konuda uzmanlaşmış birimlerin iş birliği içinde çalışmasını gerekli kılmaktadır.

Bu kapsamda, Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde “Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Suçları Soruşturma Bürosu” kurulmuş, ayrıca 27 Aralık 2019 tarihli ve 1584 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararıyla 6284 sayılı Kanunda düzenlenen tedbir kararlarını vermek üzere her adliyede belirli aile mahkemeleri görevlendirilmiştir.

Aynı amaçla 8 Temmuz 2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanunla 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklikle; kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının “boşanılan eşe karşı” işlenmesi hali cezada artırım sebepleri arasında sayılmıştır.

12 Mayıs 2022 tarihli ve 7406 sayılı Kanunla 5237 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle; kasten öldürme, kasten yaralama, işkence, eziyet ve tehdit suçlarının “kadına karşı” işlenmesi, cezada artırım nedeni olarak düzenlenmiş, ayrıca ısrarlı takip eylemleri de Türk Ceza Kanununa eklenen 123/A maddesiyle müstakil bir suç olarak kabul edilmiştir.

7406 sayılı Kanunla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinde yapılan değişiklikle; kadına karşı işlenen kasten yaralama suçu, tutuklama nedeni varsayılan katalog suçlar arasına alınmıştır.

5271 sayılı Kanununun 234 ve 239 uncu maddelerinde yapılan değişiklikler sonucunda; mağdur, şikâyetçi ve katılanın vekili bulunmaması halinde avukat yardımından yararlanma hakkının kapsamı genişletilerek cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, ısrarlı takip suçları ile kadına karşı işlenen kasten yaralama, işkence ve eziyet suçlarında ve alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesi mümkün hale gelmiştir.

10 Haziran 2020 tarihli ve 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 6 ncı maddesi uyarınca; kasten öldürme ve bu suça teşebbüs, neticesi sebebiyle ağırlanmış yaralama, çocuğun cinsel istismarı, nitelikli cinsel saldırı ve neticesi sebebiyle ağırlanmış işkence suçlarından tutuklu veya hükümlü olan kişilerin, ceza infaz kurumlarından tahliyesine veya firarına ilişkin bilgilerin ceza infaz kurumu müdürlüğünce mağdurun bulunduğu yer kolluk birimine bildirilmesi, kolluk birimleri tarafından yapılan değerlendirme sonucunda gerekli koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınması, mağdur için tehlike oluşturabilecek hallerde ise mağdura bilgi verilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla;

1- İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Suçları Soruşturma Bürolarında görevli Cumhuriyet savcılarının zorunlu durumlar dışında farklı işlerde görevlendirilmemesi ve bu amaca aykırı iş bölümü değişikliği yapılmaması,

2- Cumhuriyet başsavcılıklarına doğrudan yapılan şikâyet başvurularında, mağdurun beyanının bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından alınarak şikâyet ve delillerinin ayrıntılı şekilde açıklattırılması, olaya ilişkin adli rapor, kamera kaydı, tanık beyanı gibi delillerin ivedi şekilde toplanması için ilgili kolluk biriminin talimatlandırılması,

3- Cumhuriyet savcısı tarafından beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen mağdurun Adli Görüşme Odasında uzman aracılığıyla dinlenmesi, bu kapsamda 170/1 sayılı Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suç Soruşturmaları konulu Genelge hükümlerinin de dikkate alınması,

4- Vekili bulunmaması halinde; cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, ısrarlı takip suçları ile kadına karşı işlenen kasten yaralama, işkence, eziyet suçlarında ve alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme hakkı bulunduğu mağdura ve şikâyetçiye hatırlatılması,

5- Cumhuriyet savcısı tarafından aile (tedbir) mahkemesinden talepte bulunulurken UYAP kayıtları incelenmek suretiyle; taraflar hakkında 6284 sayılı Kanun kapsamında daha önce verilmiş tedbir kararı, soruşturma ve kovuşturma dosyası ile boşanma ve velayet davası gibi risk oluşturabilecek bir durumun bulunup bulunmadığının araştırılması ve ayrıca kolluk birimleri tarafından düzenlenen risk değerlendirme formunun da dikkate alınması,

6- Nitelikli veya tekrarlanan şiddet vakalarını içerenler başta olmak üzere yürütülen soruşturmalarda şüpheli hakkında 5271 sayılı Kanunda düzenlenen uygun koruma tedbirlerine başvurulması hususunun değerlendirilmesi,

7- Nitelikli veya tekrarlanan şiddet vakalarında, 6284 sayılı Kanunda düzenlenen uzaklaştırma veya yaklaşmama tedbirleri ile birlikte teknik yöntemlerle takip (elektronik kelepçe) kararı verilmesinin de talep edilmesi ve böylelikle bu tedbirlerin etkin şekilde uygulanmasının sağlanması,

8- Kasten öldürme ve bu suça teşebbüs, neticesi sebebiyle ağırlanmış yaralama, çocuğun cinsel istismarı, nitelikli cinsel saldırı ve neticesi sebebiyle ağırlanmış işkence suçlarından tutuklu ya da hükümlü bulunan kişilerin ceza infaz kurumlarından tahliye olması veya firar etmesi halinde ceza infaz kurumu müdürlüğünce mağdurun bulunduğu yer kolluk birimine bildirimde bulunulmasının sağlanması, izin nedeniyle ceza infaz kurumundan ayrılma durumunda da aynı uygulamanın yapılması,

9- Hayati risk içerdiği değerlendirilen vakalar veya şiddet failinin kayıp veya kaçak olması durumu yüksek riskli kabul edilerek mağdurun mümkünse konukevine alınması, kabul etmemesi halinde geçici koruma altına alınması tedbiri başta olmak üzere gerekli tüm tedbirlerin ilgili merciiler tarafından alınması için kolluğa talimat verilmesi ya da mahkemeden talepte bulunulması,

10- 5237 sayılı Kanununun 123/A maddesi gereğince ısrarlı takip suçundan yürütülen soruşturmalarda 6284 sayılı Kanun kapsamında vakaya uygun tedbir talebinde bulunulup bulunulmayacağı hususunun değerlendirilmesi,

11- 6284 sayılı Kanun kapsamında korunan kişiler bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde;

a) 6284 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi uyarınca ilgilinin aydınlatılmış rızasına bağlı olarak kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi tedbirine karar verilmek üzere mahkemeden talepte bulunulması hususunun değerlendirilmesi,

b) Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi kararından beklenen amaç ve faydanın gerçekleşebilmesi için kararın uygulanmasında gizlilik kuralına riayet edilmesi,

12- Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı olduğu veya bu maddelerin etkisi altındayken şiddet uyguladığı iddia edilen kişiler hakkında 6284 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi gereğince sağlık tedbirine hükmedilmesinin mahkemeden talep edilmesi,

13- 6284 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi gereğince bağımlılık tedavisine ilişkin sağlık tedbirine hükmedildiği takdirde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 27 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kararın yerine getirilmesi sırasında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) tarafından olayın özelliğine göre kolluktan yardım istenebileceğinin göz önünde bulundurulması,

14- Şiddet uyguladığı iddia edilen kişinin akıl veya ruh sağlığının yerinde olmadığı hususunda şüphe oluşması halinde 6284 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması tedbirinin talep edilmesi,

15- 6284 sayılı Kanuna göre verilen sağlık tedbirlerine uymayan kişi hakkında koşulları varsa zorlama hapsi kararı verilmesinin talep edilmesi,

16- Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan kişi hakkında 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 432 ve devamı maddeleri uyarınca gereği için ilgili vesayet makamına bildirimde bulunulması,

17- 6284 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi gereğince şiddet uygulayan hakkında; teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere, önleyici tedbirlere ek olarak gerekirse öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılma yönünde karar verilmesinin talep edilmesi,

18- 6284 sayılı Kanunda düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbirlere ek olarak Kanunun 3, 4 ve 5 inci maddelerinin birinci fıkraları gereğince şiddetle etkin mücadeleye yönelik amaca uygun benzer tedbirlerin talep edilebileceği,

19- 6284 sayılı Kanun uyarınca hükmedilen tedbir kararlarının verildiği anda uygulanabileceği, tefhim veya tebliğ edilememesinin ya da karara itiraz edilmesinin kararın infazına engel teşkil etmeyeceğinin göz önünde bulundurulması,

20- Tedbir kararlarının tebliğ işlemlerinin olayın ve kararın niteliğine göre 7201 sayılı Tebligat Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen “tehirinde zarar umulan iş” kapsamında değerlendirilerek kolluk aracılığıyla tebliğ edilebileceğinin göz önünde bulundurulması,

21- Tedbir kararlarının ihlali halinde mahkeme tarafından zorlama hapsi kararı verilebilmesi için;

a) Tebliğ evrakında “kararın gereklerine aykırı hareket edildiğinde zorlama hapsi uygulanacağı” yönünde ihtar yer verilmesi gerektiğinin bilinmesi,

b) Tebliğ işleminin kolluk tarafından yapılması halinde, tebliğ tutanağında tebliğ tarihi ile saatinin açıkça yazılması gerektiğinin gözden uzak tutulmaması,

22- Tekrarlanan veya nitelikli şiddet vakaları ile hayati risk içeren olaylarda, 6284 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca;

a) Şiddet mağduru ve gerekirse diğer aile bireyleri hakkında gizlilik kararı talep edilmesi,

b) Gizlilik kararı talep edilirken gizlilik süresince çocukla kişisel ilişki kurulmaması hususunun da ayrıca değerlendirilmesi,

c) Hakkında gizlilik kararı verilen kişilerle ilgili tebligat adresinin ŞÖNİM olarak belirlenmesi gerektiğinin bilinmesi,

d) Hakkında tedbir kararı verilen kişilerin güncel adres ve iletişim bilgilerinin gizlilik kararlarını ihlal etmeyecek şekilde UYAP’a kaydıyla ŞÖNİM ve kolluk birimleri ile paylaşılması,

e) Korunan kişi hakkında verilen gizlilik kararının ilgili nüfus müdürlüğüne gönderilmek üzere ŞÖNİM’e iletilmesi,

f) Korunan kişinin taraf olduğu dosyaların UYAP’tan tespiti ile ilgili mahkemeler tarafından gizlilik kararının yerine getirilmesinin istenmesi,

23- 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının etkin şekilde uygulanabilmesi için;

a) Mahkemece verilen tedbir kararlarının infazı ve takibi gerekenlerin ilgili kurumlara ve kolluğa iletilmesi amacıyla Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi,

b) Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinin 6284 sayılı Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 35 inci maddesi uyarınca kolluk birimleri tarafından kontrol edilip edilmediğinin Cumhuriyet başsavcılığınca izlenmesi,

24- Tedbir kararlarının ihlali iddiası ortaya çıktığında;

a) İhlal eylemi bir suç oluşturuyorsa kanuni gereğine tevessül edilmesi,

b) Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kolluk birimlerine verilecek talimatta; şiddet mağdurunun konuya ilişkin beyanının alınmasının yanı sıra ilgili tüm delillerin toplanması, ayrıca şiddet uyguladığı iddia edilen kişinin de beyanına başvurulmasının istenmesi,

c) Kolluk birimlerince düzenlenecek ihlal tutanaklarında ihlalin şekli ile gerçekleştiği tarih ve saat bilgisine yer verilmesinin istenmesi,

d) İhlal tutanağı düzenlenirken şiddet mağdurunun rızası halinde telefon incelemesi yapılarak vakaya ve ihlal edilen tedbirin niteliğine göre tarih ve saati içeren arama, aranma, mesaj kayıtları ve içeriklerinin telefon numaraları tespit edilebilecek şekilde ekran görüntüsü alınarak tutanağa eklenmesi,

e) Gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında kolluk amiri tarafından verilebilen tedbir kararlarının ihlali durumunda da tutanak düzenlenerek ilgili Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla mahkemeye iletilmesi,

25- Zorlama hapsi kararlarının;

a) İtiraz kanun yoluna tabi olması ve kesinleşmeden infaz edilemeyeceğinin göz önünde bulundurulması,

b) Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliğinin 8 inci maddesi uyarınca, kapalı ceza infaz kurumlarında infaz edilmesi gerektiği,

c) Koşullu salıverme ve denetimli serbestlik uygulamalarına konu edilemeyeceği,

26- Tedbir kararlarının etkin uygulanabilmesi ve ilgili kurumlarla doğru veri paylaşılabilmesi

amacıyla;

a) 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile ek kararların, kolluk amiri tarafından verilen tedbirlerin onaylanmasına dair talepler ile itiraz ve zorlama hapsine ilişkin kararların UYAP'ta bu iş için oluşturulan değişik iş ekranlarından kaydının sağlanması,

b) Tedbir tür ve süreleri ile taraflara ilişkin bilgilerin personel tarafından doğru, zamanında ve eksiksiz şekilde UYAP'a kaydının sağlanması,

27- Çocuğun üstün yararı ilkesi uyarınca 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 5 inci maddesine göre başta danışmanlık tedbiri olmak üzere uygun tedbir kararlarının talep edilmesi,

28- Mağdur çocuk ile yasal temsilcileri arasında menfaat çatışması bulunması halinde, çocuğa kayyım atanması gereğinin gözden uzak tutulmaması,

29- Soruşturmanın yürütülmesi sırasında özel hayatın gizliliğinin korunması ve lekelenme hakkı ile mahremiyet ve kişisel verilerin korunması ilkelerine riayet edilmesi, soruşturmanın gizliliği dikkate alınarak soruşturmaya ilişkin bilgilerin üçüncü kişilere verilmesinin 5237 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uyarınca sorumluluk doğuracağını bilmesi,

Konularında gerekli dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

